

TYÖ- JA TOIMINTAKYVYN ARVIOINTI JA B-LAUSUNTO

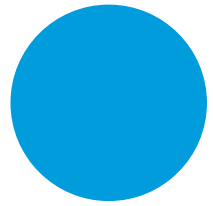
Webinaari 9.11.2021

Kyösti Haukipuro
Asiantuntijalääkäri
Kela, Asiantuntijalääkärikeskus 1

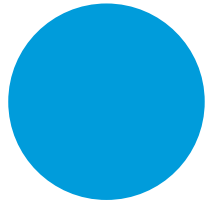
Kela|Fpa[®]

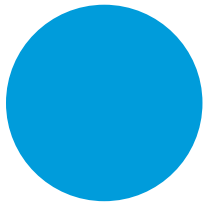
ESITYKSEN SISÄLTÖ

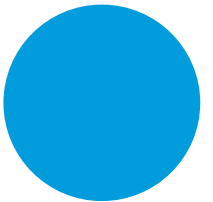
Miksi lääkärinlausunnot ovat tärkeitä?

Mitä tulee ottaa huomioon, kun teet B-lausuntoa

Miten työkyvyttömyys määritellään

Haasteellisten tilanteiden tunnistaminen

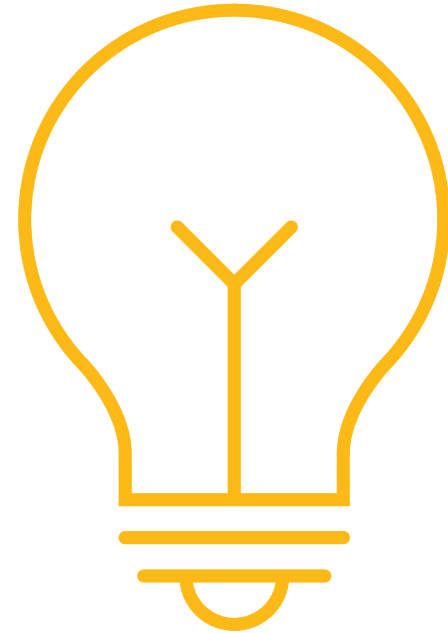
MIKSI LÄÄKÄRINLAUSUNNOT OVAT TÄRKEITÄ?

- Ne ovat oleellinen ja oivallinen apuväline potilaan hoidossa
- Potilaiden toimeentulo ja mm. sosiaalietuuksien saaminen riippuvat niistä
- Ovat muiden toimijoiden työskentelyn pohjana
- Palvelevat oikeudenmukaisuuden ja tasavertaisuuden toteutumista yhteiskunnassa (HUOM: etuuksissa on sekä lääketieteelliset että juridiset perusteet)
- Johtavat suurten rahasummien liikkumiseen ja kohdentumiseen

KUN LAADIT B-LAUSUNNON, MIETI (1)

- Mikä on lausunnon tarkoitus?
- Mitä etuutta potilaasi on tarkoitus hakea?
- Mitkä tiedot ovat siinä tilanteessa tärkeimpiä? Fokusoi niihin!
- Mitkä asiat ovat lausunnossa tarpeettomia? Jätä ne pois! Vältä potilasasiakirjojen laajaa kopiointia lausuntoihin.
- Kun viittaat edelliseen lausuntoon, onko "punainen lanka" vielä tallella?

KUN LAADIT B-LAUSUNNON, MIETI (2)

- Tiedätkö potilaasi tilasta/ tilanteesta tarpeeksi?
 - oletko varma, että yksi tapaamiskerta riittää toiminta- ja työkyvyn arvioimiseen - varsinkin, jos se perustuu vain etäkontaktiin?
- Mitä lisätietoja tai tutkimuksia tarvitaan ennen lausunnon laatimista?
- Miten pitkälle ajalle toiminta- ja työkykyä voidaan arvioida ja työkyvyttömyysaika ehdottaa käytettävissä olevilla tiedoilla?

HYVÄSSÄ B-LAUSUNNOSSA OVAT (1)

- ✓ Hakijan perustiedot, myös ammatti
- ✓ Mistä saakka olet hoitanut henkilökohtaisesti
- ✓ Lausunnon tarkoitus
- ✓ Tarpeelliset diagnoosit tärkeysjärjestyksessä
diagnoosinumeroineen (fokusointi!)
- ✓ Tutkimuspäivämäärä
- ✓ Hakijan pituus ja paino

HYVÄSSÄ B-LAUSUNNOSSA OVAT (2)

- Tilanteen mukaisessa laajuudessa elämänkaaritiedot, aiemmat sairaudet ja nykyisen sairauden kulku (potilaan oma kuvaus)
- Lääkärin hankkimat tiedot sairauksista: mitä, missä, milloin?
- Nykytila eli tutkimukseen perustuvat objektiiviset havainnot
 - kliininen tutkimus!
 - täydentävät tutkimukset
- Vaikutus toimintakykyyn
 - rajoitteet lääkärin arvioimana
 - huomioi myös jäljellä oleva toimintakyky!
 - miten ilmenevät työssä/ harrastuksissa/ arjessa ? Onko looginen yhteys?

HYVÄSSÄ B-LAUSUNNOSSA OVAT (3)

- Hoitosuunnitelma
 - (vertailukohtana hoidolla saavutettu/ saavutettavissa oleva tila)
- Kuntoutussuunnitelma
 - lääkinnällinen kuntoutus
 - ammatillinen kuntoutus
 - suosittele tai käynnistä kuntoutustoimet ajoissa!
- Koulutus ja työhistoria sekä nykyisen työn laatu ja vaatimukset, milloin viimeksi työssä

HYVÄSSÄ B-LAUSUNNOSSA OVAT (4)

- Työkykyarvio (lääkärin oma näkemys)
 - millaiseen työhön?
 - määrääkäsesti vai toistaiseksi?
- Työterveyshuollon lausunto tarvittaessa
- Missä toimipaikassa lausunto on kirjoitettu yhteystietoineen
- Allekirjoitus nimenselvennyksineen ja erikoisaloineen

TUTUSTU B-LAUSUNNON TÄYTTÖOHJEISIIN

- Lausuntolomakkeisiin on liitetty niiden täyttöä koskevia ohjeita, joihin perehtyminen auttaa lausuntojen laatimisessa.
- Löytyvät esim. Terveysportista: Terveysportti > Laskurit, lomakkeet ja lähetteet > [Kelan lomakkeet](#)

SÄHKÖINEN B-LAUSUNTO (1)

- Kelassa on ollut valmius vastaanottaa sähköisiä B-lausuntoja vuodesta 2018 alkaen
- Toimii potilastietojärjestelmissä, joihin se on integroitava
- Käyttöönotto terveydenhuollossa on edennyt hitaasti
- Sähköinen B-lausunto mukautuu käyttötarkoituksen mukaan (esimerkiksi lääkekorvausoikeutta koskevat lausunnot ovat suppeampia kuin työkyvyttömyysetuuksissa tarvittavat lausunnot)

SÄHKÖINEN B-LAUSUNTO (2)

- Sähköinen B-lausunto noudattaa työkyvyn arvioinnissa prosessiajattelua:
- Sairaus/vika/vamma ja sen/niiden hoidot -> Toimintakyvyn alenema -> Hoidon mahdollisuudet -> Lääkinnällisen kuntoutuksen mahdollisuudet -> Työtehtävät ja niiden vaatimukset -> Toimintakyvyn aleneman ja työn vaatimusten välinen suhde -> Ammatillisen kuntoutuksen mahdollisuudet ja keinot -> Arvio työkyvystä
- Kela.fi/Yhteistyökumppanit-sivustolta löytyy
- video: [Sähköinen B-lausunto, pituus 19 min \(Youtube\)](#)
- video: [Näin täytät sähköisen B-lausunnon, pituus 6 min \(Youtube\)](#)

Kela|Fpa[®]

Miten työkyvyttömyys
määritellään?

TYÖKYVYTTÖMYYDEN MÄÄRITELMIÄ (1)

- Työkyvyttömyyden käsite on viime sijassa juridinen, joskin lääketieteellinen arvio on myös merkityksellinen
- Työkyvyttömyydestä on eri laeissa jossain määrin erilaiset määritelmät – erilaisia määritelmiä on noin 10
- Käytännön työssä kannattaa erityisesti ottaa huomioon, että työkyvyttömyyskäsite on erilainen
 - sairausvakuutuslaissa (ammatillinen työkyvyttömyys) ja
 - eläkelaeissa (yleinen työkyvyttömyys; poikkeuksena julkisen alan lait)

TYÖKYVYTTÖMYYDEN MÄÄRITELMIÄ (2)

Sairausvakuutuslaki 8 luku 4 §:

Työkyvyttömyydellä tarkoitetaan sellaista sairaudesta johtuvaa tilaa, jonka kestäessä vakuutettu on sairauden edelleen jatkuessa kykenemätön tekemään **tavallista työtään tai työtä, joka on siihen läheisesti verrattavaa.**

TYÖKYVYTTÖMYYDEN MÄÄRITELMIÄ (3)

Työntekijän eläkelaki 35 §:

Työntekijällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänen työkykynsä arvioidaan olevan heikentynyt ainakin vuoden ajan sairauden, vian tai vamman vuoksi vähintään kahdella viidesosalla **yhtäjaksoisesti ainakin vuoden ajan**.

Työkyvyn heikentymistä arvioitaessa otetaan huomioon työntekijän **jäljellä oleva kyky hankkia itselleen ansiotuloja sellaisella saatavissa olevalla** työllä, jota työntekijän voidaan kohtuudella edellyttää tekevän. Tällöin otetaan huomioon myös työntekijän koulutus, aikaisempi toiminta, ikä, asuinpaikka ja muut näihin rinnastettavat seikat.

TYÖKYVYTTÖMYYDEN MÄÄRITELMIÄ (4)

Kansaneläkelaki 12 §

Työkyvyttömänä pidetään tätä lakia sovellettaessa henkilöä, joka on sairauden, vian tai vamman takia kykenemätön tekemään tavallista työtään tai muuta siihen verrattavaa työtä, jota on pidettävä hänen ikänsä, ammattitaitonsa sekä muut seikat huomioon ottaen hänelle sopivana ja [kohtuullisen toimeentulon turvaavana](#).

Työkyvyttömyyseläke myönnetään aina pysyvästi sokealle tai liikuntakyvyttömälle, samoin kuin henkilölle, joka sairautensa, vikansa tai vammansa vuoksi on pysyvästi niin avuttomassa tilassa, ettei voi tulla toimeen ilman toisen henkilön apua.

TYÖKYVYTTÖMYYSMÄÄRITELMIEN EROT (1)

Sairausvakuutuslaki 8 luku 4 §

Työkyvyttömyydellä tarkoitetaan sellaista sairaudesta johtuvaa tilaa, jonka kestäessä vakuutettu on sairauden edelleen jatkuessa kykenemätön tekemään **tavallista työtään tai työtä, joka on siihen läheisesti verrattavaa.**

Työntekijän eläkelaki 35 §:

Työntekijällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänen työkykynsä arvioidaan olevan heikentynyt sairauden, vian tai vamman vuoksi vähintään kahdella viidesosalla **yhtäjaksoisesti ainakin vuoden ajan.**

Työkyvyn heikentymistä arvioitaessa otetaan huomioon työntekijän jäljellä oleva **kyky hankkia itselleen ansiotuloja** sellaisella saatavissa olevalla työllä, jota työntekijän voidaan kohtuudella edellyttää tekevän. Tällöin otetaan huomioon myös työntekijän koulutus, aikaisempi toiminta, ikä, asuinpaikka ja muut näihin rinnastettavat seikat.

TYÖKYVYTTÖMYYSMÄÄRITELMIEN EROT (2)

Kansaneläkelaki 12 §

Työkyvyttömänä pidetään tätä lakia sovellettaessa henkilöä, joka on sairauden, vian tai vamman takia kykenemätön tekemään tavallista työtään tai muuta siihen verrattavaa työtä, jota on pidettävä hänen ikänsä, ammattitaitonsa sekä muut seikat huomioon ottaen hänelle sopivana ja **kohtuullisen toimeentulon turvaavana**.

Työkyvyttömyyseläke myönnetään aina pysyvästi sokealle tai liikuntakyvyttömälle, samoin kuin henkilölle, joka sairautensa, vikansa tai vammansa vuoksi on pysyvästi niin avuttomassa tilassa, ettei voi tulla toimeen ilman toisen henkilön apua.

Työntekijän eläkelaki 35 §:

Työntekijällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänen työkykynsä arvioidaan olevan heikentynyt ainakin vuoden ajan sairauden, vian tai vamman vuoksi vähintään kahdella viidesosalla **yhtäjaksoisesti ainakin vuoden ajan**

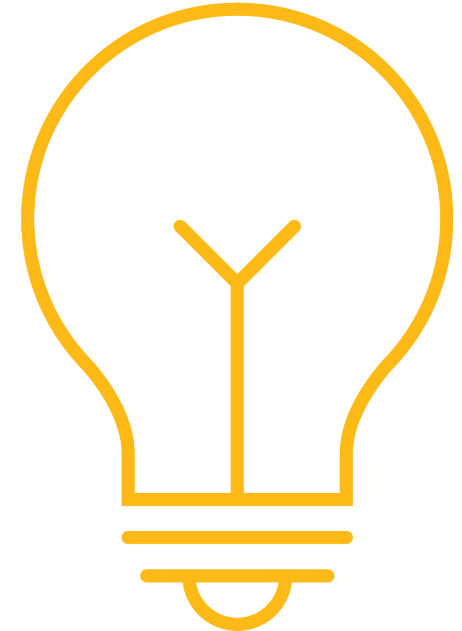
Työkyvyn heikentymistä arvioitaessa otetaan huomioon työntekijän **jäljellä oleva kyky hankkia itselleen ansiotuloja sellaisella saatavissa olevalla työllä**, jota työntekijän voidaan kohtuudella edellyttää tekevän. Tällöin otetaan huomioon myös työntekijän koulutus, aikaisempi toiminta, ikä, asuinpaikka ja muut näihin rinnastettavat seikat.

TUNNISTA HAASTEELLISET TILANTEET

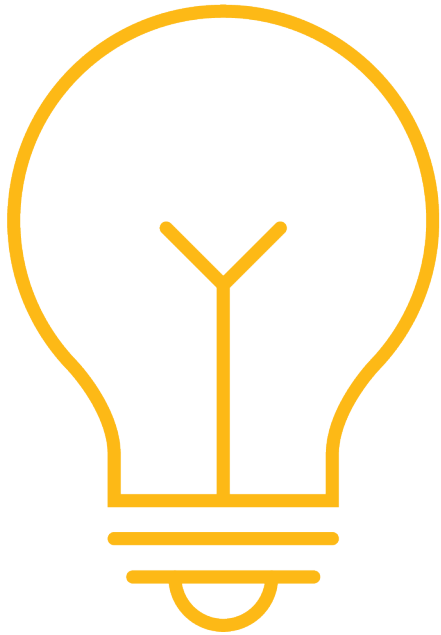
- Työkyvyttömyys vai työpaikkakyvyttömyys? (työyhteisöpulma, sisäilma ym.)
- Puutteellinen hoitovaste (Toteutuuko hoito? Muut selittävät tekijät?)
- Mahdollinen päihdeongelma? Vaikuttaako masennuksen/ahdistuksen taustalla, haittaako diagnostiikkaa ja hoitoa?
- Väsymyksen monet erilaiset syyt (Monet sairaudet, epäsäännöllinen unirytm, peliriippuvuus, lääkkeet, ylipaino, tunnistamaton uniapnea...)
- Pitkittyneet kipuongelmat - mikä voi selittää? Suhde objektiivisiin löydöksiin!
- Kielitaidon puute ei ole sairausvakuutuslain tai eläkelakien mukainen työkyvyttömyysperuste – voi olla vaikutusta lisätekijänä ikääntyneillä
- Jne..

VINKKEJÄ JA LINKKEJÄ (1)

- Terveysportti: hakusanalla "Lääkärintodistus B" tai "Työkyvyttömyyden arviointi" saat runsaasti lisätietoja ja viitteitä aiheeseen
 - esim. [Lääkärintodistuksia ja -lausuntoja koskevat yleisohjeet](#) (Lääkäriliiton hallituksen 16.9.2016 hyväksymät ohjeet)
 - esim. Lääkärintodistuksen käsikirjan artikkeli [Lääkärintodistus B](#)
- Terveysportti > Lääkärintodistus B > [Eläkettä hakeva potilas](#)
- Terveysportti > Laskurit, lomakkeet ja lähetteet > [Kelan lomakkeet](#)

VINKKEJÄ JA LINKKEJÄ (2)

- Käypä hoito-suositus: [Sairauspoissaolon tarpeen arviointi](#) (19.8.2019)
- Kari-Pekka Martimo: Lääkärilehti 39/2016: ["Pidä kiinni kunniasta ja omastatunnosta"](#)
- Jan Schugk: Duodecim 2016; 132:1738-9: ["Sairausloma on osa hoitoa"](#)

Kiitos mielenkiinnosta!

Kyösti Haukipuro
Asiantuntijalääkäri
Kela, Asiantuntijalääkärikeskus 1

Kela|Fpa